

Munkatársak: Körösfői Zsolt régész, Bocz Péter régésztechnikus, Mester Andrea gyűjteménykezelő, Szmolár Edit segédrestaurátor, Kiss László és Vizler Csaba rajzoló.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN – TOMPA GYÖRGY

247. Nyíregyháza, Füzesbokor (KÖH 50114, 50117)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Ő, Szk, Sza**

2011 folyamán terepbejárásokat végeztünk a Miskolc–Nyíregyháza vasút korszerűsítése által érintett régészeti lelőhelyeken. Nyíregyháza határában, a beruházás által érintett 4 ismert lelőhely közül egyedül a Füzesbokor (MNy-27. lh.) területén lehetett új adatokat eredményező megfigyeléseket végezni:

Az őskori és szarmata lelőhely Nyíregyháza külterületén, a Füzesbokor vasútállomásnál található, ott, ahol a füzesbokori országút keresztezi a vasutat. A 425–440 hm szelvények között két nagyobb kiterjedésű felszíni állóvíz tagolja a vasutat kísérő tájat. A két meder közti dombhát, melyen Füzesbokor is megtalálható, a környezetéből alig emelkedik ki, de a környező vizes területekhez képest biztosan száraz lehetett, azaz alkalmas volt a tartós megtelepedésre. A 2 nyilvántartott régészeti lelőhely a nyilvántartás szerint a kövesút K-i oldalán helyezkedett el, úgy, hogy az egyik a vasút É-i, a másik pedig a D-i oldalára került. A terepbejárásunk során találtunk felszíni leleteket a vasúttól D-re és É-ra is, de nemcsak a kövesúttól K-re, hanem Ny-ra is. Ny-i irányban meglehetősen hosszán, a tómederig lehetett követni a lelőhelyet, sok felszíni leletet sikerült kis területen gyűjteni.

ISTVÁNOVITS ESZTER – SZALONTAI CSABA

248. Nyíregyháza-Felsősimá, Ungvári-tanyától D-re

(KÖH 65502)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Á**

2011. október 17-én a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai helyszínelést végeztek Felsősimán, a Hárfa utcai gázelosztó vezeték árokásási munkálatainál. Az utca a település É-i részén, a Cselovszki-tanyától K-re, a Sörpalackozó nevű lelőhely (KÖH 65502) É-i felével közvetlenül Ny-ról párhuzamosan fut. Az árok falaiban kemencemaradványt észlelve, rábontottunk az objektumra. Ez 95–100 cm mélyen jelentkezett, egy dűlőút alá nyúlva. Ennek megfelelően kőkeményre tömörödött talajban dolgoztunk, és még közvetlenül a jelenség felett is találtunk recens anyagot. Ez alatt észleltük a sütőkemence palástjának vörös omladékát, melyből Árpád-kori cserepeket szedtünk ki. Ezt követően jelentkezett a platni maradványa, melynek vastagsága 3 cm, felszíne szürkére sávozott, alatta vörösré égett. Maga a sütőfelület homogén volt, tapasztásában régészeti leleteket nem találtunk. A kemence falának szürkés-sárga agyagrétege 15 cm szélesen övezte a platnit.

Ezzel együtt megállapítottuk, hogy a lelőhely ÉNy-i irányba bővül, és keresztülhúzódik a dűlőúton, egészen a túloldalon emelkedő alacsony dombhát Ny-i széléig.

Munkatársak: Tompa György régész, Bocz Péter régésztechnikus.
PINTYE GÁBOR

249. Nyírkarász határa (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)

Ő, U, R?, B, Sza, Á, Kö

2011. április 20–21-én és 27-én a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai terepbejárást folytattak a Nyírtass–Aranyosapáti eröműi hűtővízvezeték beruházást megelőzően.

Daru, 12. Karász-Gyulaházi-csatornától K-re (KÖH 78369): Kevés késő bronzkori és császárkori(?) edénytöredéket szolgáltatató felszíni településnyom; K–Ny irányú, kiterjedése 150×300 m.

Kis-Telek (KÖH 78375): ÉK–DNy irányú, 150×300 m kiterjedésű lelőhely, melyről neolitik, Árpád-kori és középkori edénytöredékek jelentkeztek.

Ló-Rét dűlő (KÖH 78377): A távvezeték től É felé letértünk egy dűlőutat követve, és a mély vizes terület Ny-i partján regisztráltuk a lelőhelyet. Területéről rézkori(?), bronzkori, császárkori és Árpád-kori edénytöredékeket gyűjtöttünk. A felszíni településnyom iránya É–D, kiterjedése 100×300 m.

Tassi út melléke (KÖH 78373): A Nyírkarász–Gyulaháza műutat keresztezve, majd a távvezeték megtörése után találtuk az ÉK–DNy irányú, 150×300 m kiterjedésű lelőhelyet. Felszínéről őskori és Árpád-kori kerámiát és obszidiántöredéket gyűjtöttünk.

Úszó (Dögös-árokotól Ny-ra), 13. lh, Karász-Gyulaházi-csatornától Ny-ra (KÖH 78371): Az említett csatornán átkelve, annak Ny-i oldalán, egy dűlőút által vágva jelentkezett az É–D irányú, 130×200 m kiterjedésű, kis mennyiségű neolitik és Árpád-kori cserepet és obszidiántöredéket nyújtó lelőhely.

Munkatársak: Istvánovits Eszter, Jakab Attila, Scholtz Róbert, Tompa György régészek; Kiss László régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN

250. Nyírmeggyes határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **R, N, Á, Kö**

2011. február 16–17-én, 22-én, március 2–4-én, és 18-án a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai terepbejárást végeztek Őr, Járm, Nyírmeggyes, Nyírcaholy, Kocsord, Györtelek, Ökörítőfülpös és Porcsalma községek határában az M49 gyorsforgalmi út „A” nyomvonalvariánsa mentén.

Hosszú-dűlő II. (M49-7 lh., KÖH 70717): A Meggyes-csaholyi-mellékfolyás által vágott, korábbi nyomvonalbejáráskor talált lelőhelyről megállapítottuk, hogy területe É felé jócskán megnőtt.

Papos-hegy (M49-35 lh., KÖH 80223): ÉNy felé, a nyomvonal átszeli a Hosszú-dűlőt és Papos-hegy határrészt elválasztó dűlőutat. A földút egy dombvonulatot vág ketté, és egyben egy nagy méretű, ÉNy–DK irányú, 300×570 m kiterjedésű, késő rézkori, népvándorlás kori és Árpád-kori lelőhely DK-i végét keresztezi. Az intenzív felszíni telepnyomon több kormos, hamus foltot rögzítettünk cserepekkel, obszidiánpengékkel, szilánkokkal. A lelőhely jórészt már a Papos-hegy határrészben található és elnyúlik a következő dűlőútig, ill. az azt K-ről szegélyező nádas-vizenyős mélyedésig.

Szentmiklósi-dűlő (M49-32 lh., KÖH 80217): A 4918. j. műúttól Ny-ra, a dűlő ÉNy-i sarkában, a szőlősávós-hévtégi telkes rész után, a Meggyes-csaholyi-mellékfolyásig nagy

szántott tábla húzódik. Ezen keresztben, ÉNy–DK irányban egy gyér leletanyagú, 150×360 m kiterjedésű középkori lelőhely található.

Munkatársak: Körösfői Zsolt régész, Bocz Péter régésztechnikus, Mester Andrea gyűjteménykezelő, Szmolár Edit segédrestaurátor, Kiss László és Vízler Csaba rajzolók.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN – TOMPA GYÖRGY

Nyírparasznya, III. forduló (KÖH 34849)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Szk

A részletes tanulmányt lásd: Czifra Szabolcs: Szkíta kori település a Nyírségben: Nyírparasznya, III. forduló (Előzetes jelentés). In: Kvassay Judit szerk.: Régészeti kutatások Magyarországon 2011–2014. Budapest 2016, 97–119.

BERECZ BARBARA – CZIFRA SZABOLCS

251. Nyírtass határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U?, B, N, Ú

A 4-es sz. főút építéséhez kapcsolódóan az alább feltárásokra került sor a településen.

Csárda-domb (KÖH 85185): 2011. április 19–20-án és 24-én az út egyik kanyarjának korrekciójához kapcsolódó szakfelügyelet során összesen 17 régészeti objektum került elő, melyek közül 15 kora bronzkorinak bizonyult. Ezek közül az egyik egy nagy méretű árokészlet, míg a többi gödör volt. További 2 objektum a 18. századra keltezhető. A bevágásban ugyanis előkerült az I. katonai felmérésen szereplő Szarvas-csárdához tartozó épületalappal csekély maradványa, valamint a csárdához tartozó kút is. Ennek teljes feltárására nem volt mód, de az általunk elért szint mélyebben fekszik, mint az építéshez szükséges úttükör, így az további bolygatásra nem kerül.

Csárda-lapostól ÉNy-ra (KÖH 59884): 2011. július 4–8. között megelőző feltárást végeztünk a 2010. évben elkezdett ásítás befejezéseként. Az akkor előkerült 8–9. századi telep folytatása került most elő. A viszonylag kevés objektum közül feltétlenül említést érdemel 2, az említett korszakba tartozó kút. Mindkettőnek meglepően jó állapotban maradt meg a fából ácsolt szerkezete. Az egyik kút leletanyaga igen szegényes volt, a másikban azonban szép számban találtunk kerámiát. Ezek közül is kiemelkedik egy tálnak több töredéke.

JAKAB ATTILA

2011. április 20–21-én és 27-én a nyíregyházi Jósa András Múzeum munkatársai terepbejárást folytattak a Nyírtass–Aranyosapáti erőműi hűtővízvezeték beruházást megelőzően.

Pilisi-tag 17. lh. (KÖH 78379): A Nyírtassra vezető betonút Ny-i oldalán fekvő kisebb szántott terület NyÉNy-i felén szörványos kora bronzkori cserepeket és egy obszidián magkövet gyűjtöttünk. Kiterjedése 180×150 m.

Pilisi-tag 18. lh. (KÖH 78381): A K–Ny futású dűlőút É-i oldalán fekvő, É–D tájolású szántott homokhat tetején 2 kisebb csomóban kézzel formált edénytöredékeket gyűjtöttünk. A lelőhely feltételezett iránya K–Ny, kiterjedése 80×150 m.

Elképzelhetőnek tartjuk, hogy 1-1 kora bronzkori urnafészkek lett a földművelés közben megbolygatva. Emberi hamvakat az edények közelében nem találtunk.

Vajda-Kúti-dűlő (KÖH 78383): A nyomvonalról D-re, a Vajai (III.)-főfolyástól K-re, a Vajda-Kúti-dűlőben több szántott homokdomb magasodik. A főfolyásközeli dombokon kis mennyiségű neolitik(?) és bronzkori cserepet leltünk. A felszíni telepnyom ÉNy–DK irányú, 350×220 m kiterjedésű.

Munkatársak: Istvánovits Eszter, Jakab Attila, Scholtz Róbert, Tompa György régészek; Kiss László régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN

252. Nyírtelek határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, Sza, Á, Kk

2011 folyamán terepbejárásokat végeztünk a Miskolc–Nyíregyháza vasút korszerűsítése által érintett régészeti lelőhelyeken.

Dankóbokor (MNY-26. lh., KÖH 80317): A nyomvonal 417–418 hm-szelvénye között kis kiterjedésű szarmata kori település felszíni nyomait találtuk meg. Nyírtelektől K-re Dankóbokor magasságában két nagyobb kiterjedésű felszíni, időszakos, vagy állandó víz medre keresztezi a vasutat. A két meder között azon a keskeny dombháton, melyen Dankóbokor is megtelepedett, fedeztük fel a régészeti lelőhelyet. A dombhátnak szinte teljes felülete magas kukoricával volt fedve, és csak a kukorica két szélén volt tarló. Ennek ellenére 1 db szarmata kori edénytöredéket találtunk. Ez és a természetföldrajzi adottságok alapján azt feltételezzük, hogy egy szarmata kori település nyomát regisztráltuk.

MNyvk-23. lh. (KÖH 80315): A nyomvonal 391–392 hm-szelvénye között kis kiterjedésű szarmata és késő középkori település felszíni nyomait találtuk meg. Nyírtelektől Ny-ra a vasút D-i oldalán, a mostani vasúti töltés bal oldalán, attól 30 m-re található. A megvizsgált terület friss szántás volt. A tábla vasút felőli sarkában található kisebb dombocsán 6 kerámia-töredéket találtunk.

Petőfi Sándor és Bethlen Gábor utca szöge (MNY-25. lh., KÖH 75855): A nyilvántartott régészeti lelőhely Nyírtelek DK-i oldalán, a falu D-i széle mentén elhelyezkedő nagyobb tő K-i magaspartján helyezkedik el. A nyilvántartás szerint a lelőhely D-i széle a vasútnál húzódik. A tő mentén egy É–D irányú, kb. 1000×400 m nagyságú markáns dombhat húzódik. A terepbejárás során elsőként a vasút bal oldalát vizsgáltuk meg, ahol a 2 m magas, álló kukorica miatt nem jártunk eredménynyel. Mindössze 1 db szarmata kori edénytöredéket találtunk. A vasút D-i oldalán is kukorica volt, ennek ellenére 2 db edénytöredéket találtunk. A vasút É-i oldalán leírt dombhátnak a DK-i sarkából egy keskeny földnyelvszerű kis hát nyílik át a vasút D-i oldalára, követve a felszíni víz vonalát. Ezen a földnyelven találtuk meg az újabb leleteket, melyből egyértelműen következik, hogy a lelőhely a vasút D-i oldalára is áthúzódik, azaz a nyilvántartott régészeti lelőhely kiterjedése módosult. A lelőhely dombja jelentősen sérült, ugyanis a vasúti töltés építésekor helyből termelték ki az anyagot, és emiatt a töltés mellett egy kb. 15–20 m széles, átlagosan 1,5–2 m mély árok van, ami ráadásul sűrű növényzettel is fedett.